

Succesvol innoveren in het basis- en voortgezet onderwijs

Hanke Korpershoek

Waarom innoveren?

- › Ontevredenheid over 'kwaliteit'
- › Wens om 'iets' te verbeteren
- › Hoe succesvol innoveren?

Stellingname:

**“onderwijsinnovatie is
succesvol als deze leidt tot
kwaliteitsverbetering en de
leerlingen er beter van
worden”**

Onderwijskwaliteit in de school

- > Leeropbrengsten (effectiviteit & efficiëntie)
- > Leerproces (bv. hoe er onderwijs gegeven wordt)
- > Maar ook: aanpassingsvermogen (meegaan met de tijd, inspelen op veranderingen)

Innovatie in drie fasen (Fullan, 2007)

Initiatie

Implementatie

Institutionalisering

Innovatie in drie fasen (Fullan, 2007)

Initiatie

Doel-
specificatie

Keuze
interventie

Planning

Randvoorwaar-
den scheppen

Training

Implementatie

Ontwikkeling
interventie

Invoeren interventie

Evaluatie interventie

Institutionalisering

Verankeren en borgen interventie

Vandaag aandacht voor 3 aspecten

Initiatie

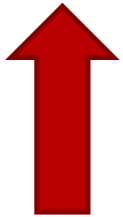
Doel-
specificatie

Keuze
interventie

Planning

Rand-
voorwaarden
scheppen

Training

- Effectieve aanpak voor selecteren geschikte, goed onderbouwde onderwijsinnovatie
- Randvoorwaarden voor succesvolle, duurzame implementatie van onderwijsinnovatie

Casus school X

Gewenste innovatie:
gedifferentieerd onderwijs


```
graph TD; A[Gewenste innovatie:  
gedifferentieerd onderwijs] --- B[Meer differentiatie  
in de lessen]; A --- C[Gelijke  
onderwijskansen]; A --- D[Directe instructie  
(leraargestuurd)]
```

Meer differentiatie
in de lessen

Gelijke
onderwijskansen

Directe instructie
(leraargestuurd)

Doelspecificatie: school

- › Gedifferentieerd onderwijs → gedeelde opvatting nodig, dus wat bedoelen we precies?
- › Differentiëren is het afstemmen op verschillen tussen leerlingen
- › Hoe en wat differentiëren?
- › Focus school X: gedifferentieerde instructie en verwerking bij reken-/en wiskundelessen

Beginsituatie:

"Leraren geven klassikale instructie aan de hele groep. Tijdens de verwerking worden leerlingen individueel geholpen als zij vragen hebben."

Beginsituatie:

"De leerlingen beheersen gemiddeld 60% van de lesstof op de tussentijdse toets."

"Er zijn veel onvoldoendes, en het zijn steeds dezelfde leerlingen die onvoldoendes halen. Andere leerlingen vervelen zich tijdens de les"

Doelspecificatie: leraarniveau

Na het innovatietraject:

- *"..hebben de leraren een gedeelde visie over het geven van gedifferentieerde instructie en verwerking."*
- *".. beschikken de leraren over de benodigde capaciteiten om gedifferentieerd onderwijs aan te bieden."*

Doelspecificatie: leraarniveau

Na het innovatietraject:

- *".. geven de leraren minstens 2x per week gedifferentieerde instructie."*
- *".. hebben de leraren minstens 2x per week de verwerking van de lesstof uitgesplitst in twee beheersingsniveaus."*

Doelspecificatie: leerlingniveau

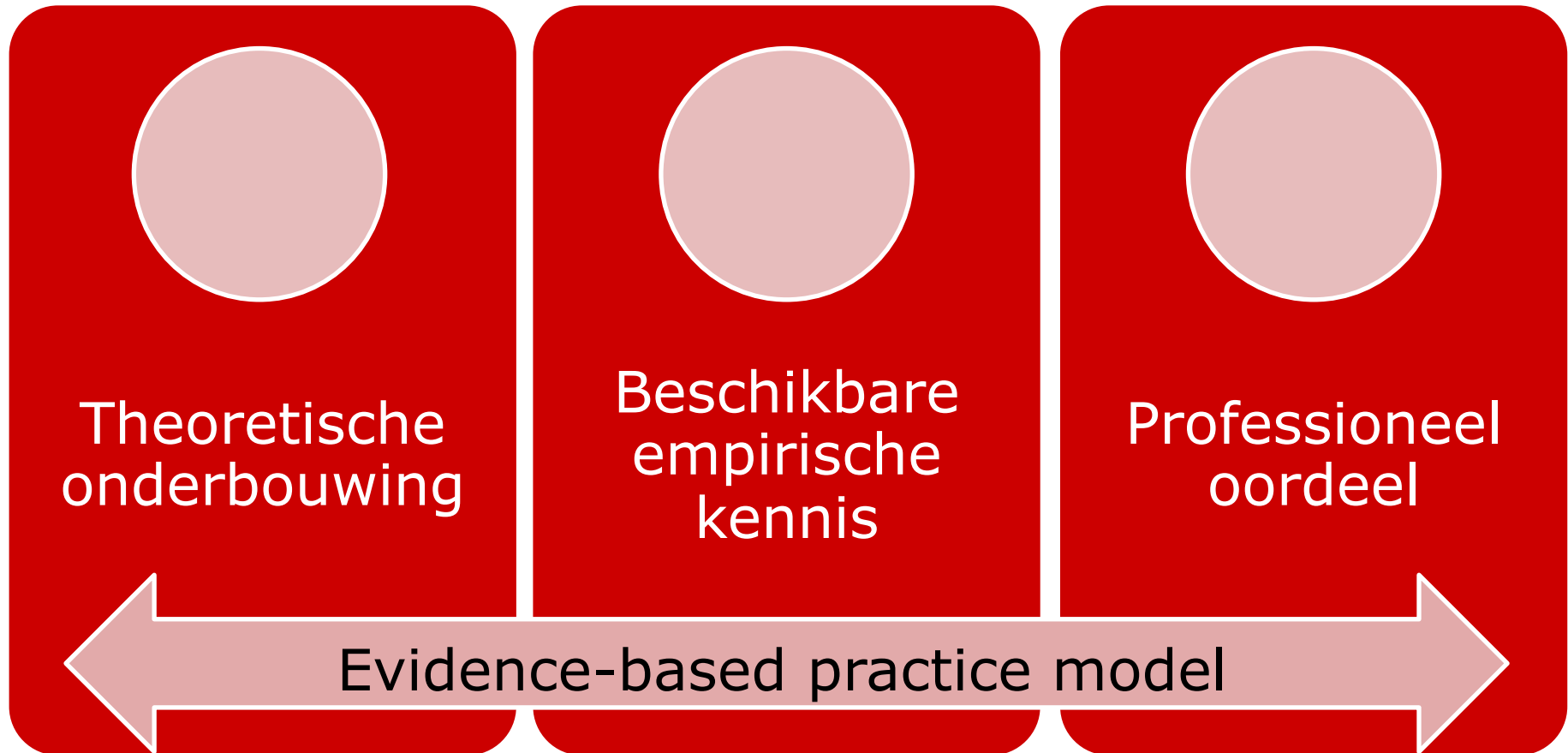
> Na het innovatietraject:

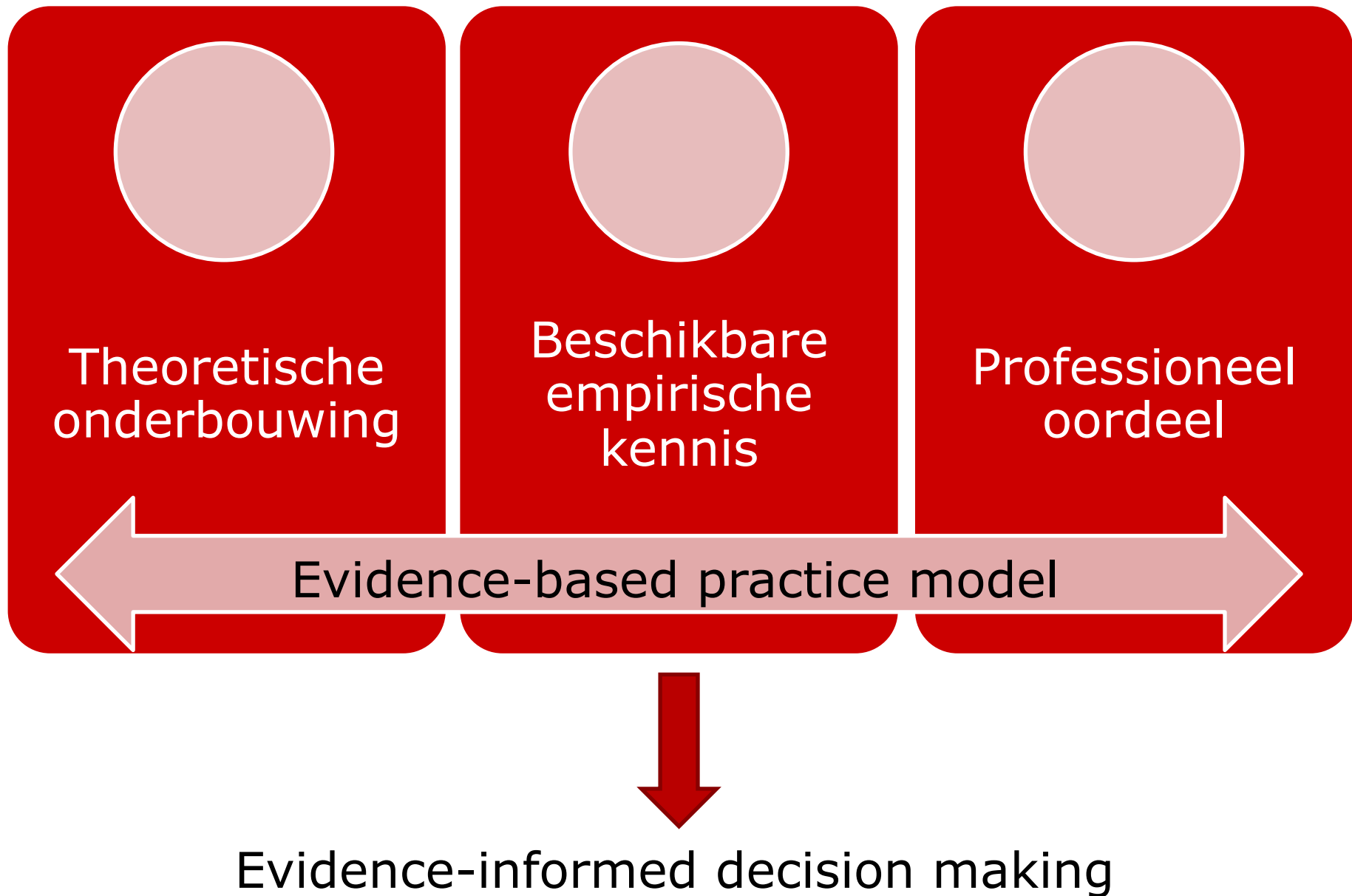
- *".. beheersen leerlingen die <50% van de lesstof beheersten, gemiddeld 60% van de lesstof op de volgende tussentijdse toets."*
- *".. beheersen leerlingen die 50-70% van de lesstof beheersten, gemiddeld 70% van de lesstof op de volgende tussentijdse toets."*
- *".. beheersen leerlingen die >70% van de lesstof beheersten, gemiddeld 80% van de lesstof op de volgende tussentijdse toets."*

Keuze interventies

- > Bv. training voor leraren, nieuw instructiemodel/werkvorm, invoering nieuwe lesmethodes

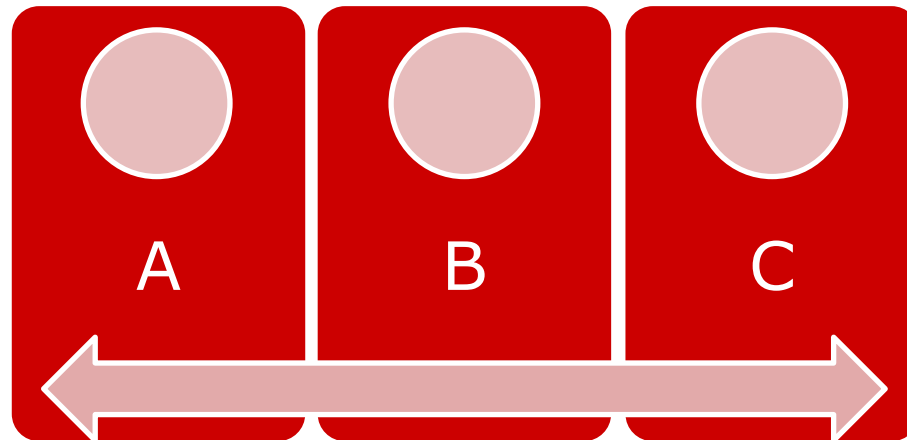
- > Weloverwogen beslissing:
 - Goed onderbouwde interventie?
 - Passend bij de doelen op leerling- en leraarniveau?
 - Passend bij de schoolcontext (visie, schoolbeleid, schoolcultuur)?

Evidence-informed decision making

Casus school X: gedifferentieerde instructie en verwerking

Waar vind je die kennis?

- > Wetenschappelijke publicaties en vakpublicaties (bv. handreikingen voor leraren, rapporten)
- > GION Onderwijs/Onderzoek (www.rug.nl/gion)
- > Kennisrotonde NRO (www.kennisrotonde.nl)
- > Nascholing, bijscholing, workshops
- > Best practices van andere scholen/leraren (internet)

Random differentiatie ...

Reviewstudie Deunk et al. (2015)

Mogelijk effectieve interventie: "Improve"

Of bv. "Snappet"?

A. Theoretische onderbouwing

Is de interventie:

- *gebaseerd op bepaalde onderwijstheorie of leertheorie?*
- *gericht op verbetering van het primaire proces? (m.a.w. zijn leraren en leerlingen de belangrijkste actoren)*

B. Empirische onderbouwing

Is de interventie op effectiviteit onderzocht?

‘Effectiviteit’ betekent vooral effectief voor de leerlingen

Ook al is de interventie primair gericht op leraren!

B. Empirische onderbouwing

- > Welk 'soort' onderzoek?
- > Effecten aangetoond in de onderwijspraktijk?
- > Eventuele neveneffecten/randvoorwaarden?

B. Empirische onderbouwing

- › Welk 'soort' onderzoek?

Effectstudie met voor- en nameting, experimentele en controlegroep

- › Effecten aangetoond in de onderwijspraktijk?

Ja, experimentele leerlingen hebben hogere prestaties

- › Eventuele neveneffecten/randvoorwaarden?

Voor zwakke leerlingen is meer ondersteuning nodig.

C. Professioneel oordeel

Is de interventie:

- *geschikt voor de eigen schoolcontext?*
- *goed te implementeren in de eigen schoolcontext (randvoorwaarden)?*

C. Professioneel oordeel

Vereiste kennis/vaardigheden voor gedifferentieerd onderwijs:

- > Kennis over de leerlingen
 - Prestatieniveau & -ontwikkeling
 - Pedagogisch-didactische behoeften

- > Vakinhoudelijke kennis
 - Didactiek
 - Leerlijn

- > Handelingsrepertoire

Doel: Meer gedifferentieerd onderwijs

Initiatie

Doel-
specificatie

Keuze
interventie

Planning

Randvoorwaarden
scheppen

Training

Innovatie in drie fasen (Fullan, 2007)

Initiatie

Doel-
specificatie

Keuze
interventie

Planning

Randvoorwaar-
den scheppen

Training

Implementatie

Ontwikkeling
interventie

Invoeren interventie

Evaluatie interventie

Institutionalisering

Verankeren en borgen interventie

Implementatie

Ontwikkeling
interventie

Invoeren interventie

Evaluatie interventie

Nieuw project: INNOVATION LAB gericht op loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB) voor vmbo-jongeren

Beoogde aanpak: Doorontwikkeling en bredere implementatie bestaande LOB-interventies door samenwerking onderzoekers en schoolteams

Meer informatie / leestips?

Mail naar: h.korpershoek@rug.nl